

Серед причин виникнення аналогічних корупційних проявів варто вказати на конфлікт між високим рівнем професійної підготовки податківця, досвідом роботи та рівнем оплати праці, який не дозволяє задовольнити побутові потреби фахівця. З іншого боку, якби у бізнеса не було усвідомленого бажання отримати те, що йому не належить, щоб мінімізувати своє податкове навантаження, якби керівники та ФОП відмовились від цієї пропозиції, виявляючи свою громадську позицію, схема б не спрацювала. Натомість люди свідомо пішли на порушення закону, усвідомлюючи відсутність дієвої системи упередження, контролю та покарання за корупційні діяння. На сьогодні, на жаль, превентивний напрям державі фактично не працює, у тому числі через брак кваліфікованих кадрів, що повинні контролювати питання професійної «охайності» державних службовців.

Однак, не все так безнадійно! Є надія на те, що суспільство може виликуватися від корупційної хвороби. Яскравим прикладом країни без хабарів є «Сінгапурське економічне диво». Дійсно, методи «батька сінгапурської нації» важко назвати толерантними, проте вони безперечно дієві, а для нашого суспільства вкрай необхідні. Порада, яку надав Лі Куан Ю іншим країнам, – потрібно взяти за основу програму антикорупційних дій на наступні роки: *«Законопротипи проти корупції мають бути досить суворі, щоб хабарник втратив набагато більше, ніж отримав в результаті сумнівної угоди. Дві-три великі риби, спіймані на гачок, послужать іншим гарним прикладом»*.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*, 2014, № 49, ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

2. Корупція URL: http://ecology.zt.gov.ua/PDK_g.htm.

3. Лі Куан Ю. На шляху з третього світу в перший. Історія Сінгапуру. 1965–2000 рр. / [перекл. Е. Сагайдак]. К.: КМ-БУКС, 2016. 760 с.

Павлов Дмитро Миколайович,

начальник кафедри Інституту Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Дієвим механізмом протидії корупції є інститут фінансових розслідувань. При цьому, держава та її органи не повинні орієнтуватися у ході фінансових розслідувань виключно на притягнення правопорушників до відповідальності, застосування до них найсуворіших видів покарання. Важливо, щоб вигоди та прибутки, набуті за результатами протиправної діяльності, вилучалися у дохід

держави та спрямовувалися на задоволення фундаментальних потреб суспільства.

Теоретичну основу дослідження становлять праці провідних вчених з фінансового та адміністративного права, а саме Д.А. Бекерської, А.І. Берлача, Л.К. Воронової, Л.В. Герасименко, О.Є. Користіна, О.В. Кузьменко, М.П. Кучерявенка, С.І. Лепського, М.В. Лошицького, В.І. Невідомого, В.А. Некрасова, А.А. Нечай, В.І. Олефіра, О.П. Орлюк, Л.А. Савченко, О.В. Тихонової, А.Г. Чубенка, С.С. Чернявського та інших.

Виклад основного матеріалу. Питання підвищення ефективності фінансових розслідувань в Україні набуває особливого значення з огляду на міжнародні зобов'язання, які приймає на себе наша держава. У вітчизняне законодавство впроваджуються сучасні світові практики у сфері фінансових розслідувань, що передбачає проведення відповідних інституційних перетворень. Зокрема, відповідно до меморандуму української влади, підготовленого для отримання кредитів від Міжнародного валютного фонду (МВФ) передбачено створення органу фінансових розслідувань, статус та функції якого мають бути визначені спеціальним законом. Цей орган має відповідати за розслідування економічних, фінансових та податкових злочинів, якими наразі займаються національна поліція, СБУ та податкова поліція (міліція), але за винятком тих випадків, які підпадають під юрисдикцію Національного антикорупційного бюро України [1]. Відповідно до нового Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [2] передбачено, що директор Бюро фінансових розслідувань та його заступники належать до категорії національних публічних діячів.

Як відзначає експерт Eu-AsT Project Хосе Мануель Колодрас Лозано, фінансові розслідування – це «комплекс розслідувань, спрямований на пошук активів (включаючи права), що належать фізичній чи юридичній особі (компанії). Ці розслідування мають на меті конфіскацію активів і, таким чином, встановлення економічної відповідальності за вчинення злочину» [3]. Це стає можливим шляхом конфіскації активів, вжиття передбачених законодавством заходів боротьби з відмиванням коштів, штрафів, стягнення фіскальної заборгованості, пред'явлення й стягнення вимог про відшкодування збитків. Суттєво, що виявлення та блокування активів під час розслідування підвищує також шанси потерпілого на компенсацію заподіяної йому шкоди.

В Україні наявні значні ризики відмивання коштів, одержаних злочинним шляхом. Корупція та нелегальна економічна діяльність (включаючи фіктивне підприємництво, ухилення від сплати податків та шахрайство) є основними предикатними злочинами для подальшого відмивання коштів. Організована злочинність також зростає і суттєво впливає на загальну ситуацію із відмиванням коштів [4]. На тлі зазначених загроз важливим напрямом діяльності правоохоронних

органів повинна стати участь кожного з них у межах визначеної нормативно-правовими актами компетенції у забезпеченні вилучення незаконних прибутків або стягнення компенсаційних виплат.

Для ефективної протидії злочинності, необхідно зробити потенційний зиск від вчинення злочину меншим за потенційні збитки від покарання. У першу чергу це стосується позбавлення злочинців доходів, одержаних злочинним шляхом. Ефективне фінансове розслідування є ключем до досягнення цієї мети. Перевагами фінансового розслідування в рамках досудового розслідування кримінального провадження є суттєве збільшення ефективності виявлення та конфіскації (спеціальної конфіскації) злочинних доходів (засобів вчинення злочину), виявлення та відшкодування несплачених податків, штрафів, відшкодування збитків потерпілим та державі, повернення злочинних активів до державного бюджету на національному та міжнародному рівнях.

Додатковими перевагами фінансових розслідувань є встановлення додаткових доказів, свідків, співучасників, кінцевих бенефіціарних власників та притягнення до відповідальності організаторів, виявлення мотивів, цілей, асоціацій та зв'язків з людьми та організаціями, визначення використання інших послуг, таких як телефони, транспорт, новітні платіжні інструменти (криптовалюти, електронні гроші тощо), що мають стосунок до справи, визначення місцезнаходження та ідентифікація підозрюваних, свідків або жертв, одержання інформації про дії, поведінку та зв'язки підозрюваних осіб, відстеження осіб, включаючи тих, що переховуються від слідства [5].

Висновки. Фінансове розслідування виступає дієвим інструментом протидії корупції та злочинності. Адже найбільш ефективна протидія скоєнню предикатних злочинів, основною метою яких є набуття злочинного доходу, полягає у позбавленні кінцевих бенефіціарів злочинів тих доходів та активів, які одержані злочинним шляхом.

Список використаних джерел

1. Лист про наміри з МВФ. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2002_06_2020.pdf.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX // Відомості Верховної Ради України від 19.06.2020 – 2020 р., № 25, стор. 5, стаття 171.
3. Хосе М. К. Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності. Фінансові розслідування // Матеріали тренінгу «Протидія відмиванню коштів / повернення активів: міжнародне співробітництво та кращі практики ЄС». URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1OkuLZIq1elyNCaKGB6JiRK98INzjo9UA>.
4. Звіт про проведення національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. – К., 2016. – 208 с. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20161125/zvit_ukr.pdf.

5. Financial investigation. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/financial-investigation_en.

Пастух Ігор Дмитрович,

завідувач кафедри публічного управління
та адміністрування Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

Закон України «Про запобігання корупції» визначає два види конфлікту інтересів: а) потенційний – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень; б) реальний – наявність суперечності між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень (ч. 1 ст. 1 Закону).

Стаття 172-7 КУпАП передбачає відповідальність за неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів (ч. 1) та вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів (ч. 2). Таким чином, адміністративну відповідальність Закон пов'язує тільки з реальним конфліктом інтересів, зміст якого полягає у тому, що, незважаючи на наявний приватний інтерес службовець реалізує свої владні повноваження під дією такого інтересу, що впливає на об'єктивність прийнятого рішення чи вчиненого діяння службовця. У такій ситуації ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» встановлює обов'язок такої особи повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно.

І саме за таке неповідомлення встановлена відповідальність ч. 1 ст. 172-7 КУпАП. Тобто закон встановлює обов'язок особи повідомити